

Sygn. akt II Ka 115/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krośnie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Lipiński

Protokolant: Aleksandra Migacz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Krośnie - **Andrzeja Gadzały**

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 roku w Krośnie

sprawy **Z. K.**, syna R. i H., ur. (...) w R.

oskarżonego o przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art. 157 § 2 i 4 kk w zw. z art.11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego, kuratora małoletnich oskarżycieli posiłkowych obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Sanoku z dnia 10 grudnia 2018 roku, sygn. akt II K 298/17

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sanoku.

UZASADNIENIE WYROKU

Z. K. oskarżony został o to, że w okresie od 1 kwietnia 2012 roku do dnia 16 lipca 2015 r. w miejscowości B., pow. (...), woj. (...) na ul. (...) w miejscu zamieszkania znęcał się fizycznie i psychicznie nad rodziną tj. żoną M. i dziećmi K., J. i K. K. (1) w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości wszczywał awantury domowe w czasie których poniżał i znieważał ich słowami powszechnie uznawanymi za wulgarne i obelżywe, demoralizował i krytykował, zmuszał do opuszczania domu, groził że ich zabije, stosował wobec nich przemoc fizyczną, popychał i uderzał oraz niszczył wyposażenie domu przy czym w dniu 15 lipca 2015 roku w miejscowości B. na ul. (...) przy posesji nr (...) dokonał uszkodzenia ciała swojego syna J. K. w ten sposób, że dusił go i bił po całym ciele w wyniku czego pokrzywdzony doznał słuczenia śródreżcza ręki prawej z obrzękiem

i zasinieniem liniowego otarcia skóry, zadrapania okolicy kolana lewego, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonego naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres poniżej dni siedmiu w rozumieniu art. 157 § 2 i 4 k.k.

- tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 i 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2018 r., sygn. akt II K 298/17 Sąd Rejonowy w Sanoku:

I. Przyjmując, iż oskarżony **Z. K.** w okresie od bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 2014 r. - przed majem 2014 r. do dnia 15 lipca 2014 r. w miejscowości B. przy ul. (...) w bliżej nieustalonych datach działając ciągiem przestępstw wielokrotnie znieważał pokrzywdzoną M. K. słowami powszechnie uznanymi za obelżywe – co stanowi przestępstwo z art. 216§ 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. – na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie umorzył i w tej części na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

II. Uznano oskarżonego Z. K. za winnego tego, że w okresie od dnia 16 lipca 2014 r. do 16 lipca 2015 r. w miejscowości B. przy ul. (...) w bliżej nieustalonych datach działając ciągiem przestępstw wielokrotnie znieważał pokrzywdzoną M. K. słowami powszechnie uznanymi za obelżywe – co stanowi przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. skazano go na karę grzywny w wymiarze 25 (dwudziestu pięciu) stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę po 30 zł (trzydzieści złotych).

III. Uznano oskarżonego Z. K. za winnego tego, że w bliżej nieustalonym dniu w okresie pomiędzy czerwcem 2015 r. a 15 lipca 2015 r. w miejscowości B. na ul. (...) naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej M. K. w ten sposób, że uderzył w/w pokrzywdzoną w twarz i ją popychał - co stanowi przestępstwo z art. 217 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. skazano go

na karę grzywny w wymiarze 20 (dwudziestu) stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę po 30 zł (trzydzieści złotych).

IV. Uznano oskarżonego Z. K. za winnego tego, że w dniu 15 lipca 2015 r. w miejscowości B. na ul. (...) dokonał uszkodzenia ciała swojego syna J. K. tj. osoby wspólnie z nim zamieszkującej w ten sposób, że dusił go i bił po całym ciele w wyniku czego pokrzywdzony doznał stłuczenia śródreżca ręki prawej z obrzękiem i zasinieniem, liniowego otarcia skóry, zadrapania okolicy kolana lewego, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonego naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres poniżej dni 7-miu w rozumieniu art. 157 § 2 k.k., co stanowi przestępstwo z art. 157 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. skazano go na karę grzywny w wymiarze 30 (trzydziestu) stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę po 30 zł (trzydzieści złotych).

V. Na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. orzeczone w pkt II, III i IV kary grzywny połączył i jako karę łączną wymierzył oskarżonemu grzywnę w wymiarze 40 (czterdziestu) stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę po 30 zł (trzydzieści złotych),

VI. Na podstawie przepisów art. 627 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983r. nr 49 poz. 223 z późn. zm.) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe wraz z wchodzącą w ich skład opłatą w kwocie 120 zł (sto dwadzieścia złotych).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości na niekorzyść oskarżonego oskarżyciel publiczny, który zaskarżonemu zarzucił błąd w ustaleniu faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, wbrew zgromadzonemu w sprawie materiałowi dowodowemu w postaci zeznań świadków, w szczególności K. K. (1), M. P. (1), M. F. i A. L. (1), że oskarżony Z. K. nie dopuścił się zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu, a mianowicie przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do zmiany kwalifikacji prawnej zarzucanych mu czynów na: przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., z art. 217 § 1 k.k. oraz z art. 157 § 2 k.k. i błędnym przyjęciu, że oskarżony dokonał uszkodzenia ciała swojego syna J. K. tj. osoby wspólnie z nim zamieszkującej, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonego naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres poniżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k., i za to przestępstwo skazanie oskarżonego bez wskazania w kwalifikacji prawnej czynu także § 4 w/w art. 157 k.k., co stoi w sprzeczności z zebrany w sprawie materiał dowodowy.

Podnosząc powyższe zarzuty oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrok został także zaskarżony w zakresie pkt IV – VI przez kuratora procesowego małoletnich pokrzywdzonych J. K. i K. K. (1), który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniu faktycznych, który miał wpływ na treść zapadłego orzeczenia, polegającego na przyjęciu wbrew zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu w postaci przede wszystkim dowodu z dokumentów w postaci tzw. „niebieskich kart” (k. 8-15 Tom H) oraz korelujących z nimi zeznań świadków T. R., K. K. (1), M. F., M. P. (1), H. F. i A. L. (1), iż oskarżony Z. K. nie dopuścił się zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

wobec małoletnich synów J. K. i K. K. (2), a jedynie dopuścił się popełnienia czynu z art. 157 § 2 k.k. wobec J. K. i jednocześnie błędnym przyjęciu, że oskarżony dokonał uszkodzenia ciała swojego syna J. K. powodując u niego naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres poniżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k. bez wskazania w kwalifikacji prawnej czynu także art. 157 § 4 k.k.;

Podnosząc powyższy zarzut kurator małoletnich wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Sanoku we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrok został również zaskarżony w całości przez obrońcę oskarżonego Z. K., który zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego w szczególności przepisu art 101 § 2 k.k. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że karalność czynów za które oskarżony został skazany nie ustała,
2. naruszenie prawa procesowego w szczególności przepisu art 7 i 410 k.p.k. przez całkowicie dowolne odmówienie wiary zeznaniom zamieszkujących z oskarżonym rodziców w sytuacji, gdy praktycznie jedynym dowodem przeciwnym są relacje samej pokrzywdzonej kierowane do innych osób.
3. Naruszenie prawa procesowego w szczególności przepisu art 170 k.p.k. przez „pominięcie” dowodu z zeznań kuratora M. W. w sytuacji gdy wniosek taki składał oskarżony zaś k.p.k. w art 170 określa przypadki w których możliwe jest oddalenie wniosku dowodowego i jego nieprzeprowadzanie
4. naruszenie prawa procesowego w szczególności przepisu art 410 k.p.k. przez pominięcie w uzasadnieniu rozstrzygnięcia co do znęcania się nad pozostałymi członkami rodziny tj. K. i K. K. (1) mimo braku jakichkolwiek dowodów winy oskarżonego w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacje: oskarżyciela publicznego, jak również kuratora małoletnich pokrzywdzonych zasługują na uwzględnienie i skutkują uchyleniem zaskarżonego orzeczenia oraz przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Sąd Odwoławczy uznał, iż Sąd I instancji dopuścił się bowiem błędu w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść zapadłego orzeczenia.

Trzeba podkreślić iż Sąd I instancji dał wiarę zeznaniom małoletniego świadka K. K. (1), jak również zeznaniom innych świadków w tym przede wszystkim: M. F., M. P. (2) i A. L. (2), jednakże mimo tego ustalenia faktyczne poczynione na podstawie tych dowodów są błędne. Sąd I instancji wskazał również, iż dał wiarę dowodom z dokumentów, w tym tzw. niebieskim kartom, choć jak wynika z uzasadnienia wyroku całkowicie pominął treść tych dowodów przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy, jak również nie odniósł się od nich szerzej w uzasadnieniu.

Przede wszystkim wskazać należy, iż z zeznań małoletniego syna K. K. (1) wynika, że oskarżony bardzo ograniczał pokrzywdzoną, wszczywał awantury, szukał zaczepki, często spożywał alkohol, a jego zachowanie wszyscy starali się tuszować. Z zeznań małoletniego wynika także, że Z. K. używał wobec domowników słów wulgarnych, padały przekleństwa, wyganiał ich z domu. Zeznania te znajdują potwierdzenie w relacji świadka M. F. (k. 201-203), z której wynika, iż pokrzywdzona żaliła się na męża, że nadużywa alkoholu, nie daje jej pieniędzy, że zwraca się do niej i do dzieci wulgarnie, a także że naśmiewa się z niej i dzieci. Nadto świadek zeznała, że pokrzywdzona opowiadała jej jak oskarżony stłukł zastawę stołową. Trzeba także podkreślić, iż w swoich zeznaniach pracownik socjalny M. P. (1) (k. 168-169) wskazała, że „pani M. mówiła o podduszaniu, spoliczkowaniu, wyzwiskach, groźbach”. Świadek zeznała także, że pokrzywdzona opowiadała jej, jak oskarżony pod wpływem alkoholu wywoływał awantury, zniszczył telefon, jak również że była wobec niego prowadzona dwukrotnie procedura tzw. niebieskiej karty.

Z zeznań natomiast kuratora sądowego A. L. (2) (k. 186-188) wynika ponadto, że M. K. skarżyła się, że jej małżeństwo nie było udane, że mąż nieraz jej się odgrażał, nadużywał alkoholu, wydziełał jej pieniądze, „czepiał się jej i dzieci”, był agresywny i zwracał się wulgarnie do dzieci. Pokrzywdzona mówiła jej także, że bała się męża. Sama kurator podczas wizyt w domu oskarżonego zastała go w stanie nietrzeźwości i wówczas był agresywny także wobec kuratora i wyrzucając ją ze swojej posesji.

Powyższe zeznania wsparte są także dowodami z treści dokumentów, przede wszystkim tzw. niebieskiej karty. Wynika z nich bowiem, że oskarżony dopuszczał się przemocy fizycznej takiej jak: popychanie, szarpanie, uderzanie, spoliczkowanie, a ponadto stosował przemoc psychiczną w postaci: wyzwisk, krytykowania, ośmieszania, gróźb, kontrolowania, ograniczania kontaktów, poniżania i ciąglego niepokojenia. Oskarżony stosował także przemoc fizyczną wobec swoich dzieci, wywoływał awantury, nadużywał alkoholu, a także niszczył i uszkadzał mienie.

Sąd I instancji uznał powyższe dowody i zeznania za wiarygodne, a mimo tego przyjął, iż oskarżony Z. K. swoim zachowaniem nie wypełnił znamion czynu z art. 207 § 1 k.k. przyjmując jedynie, iż oskarżony dopuścił się znieważenia oraz naruszenia nietykalności cielesnej swojej żony M. K. a także popełnił czyn z art. 157 § 2 k.k. na szkodę syna J. K..

Należy przypomnieć, iż działanie sprawcy przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. polega natomiast na znęcaniu się, a więc umyślnym, dotkliwym naruszeniu nietykalności fizycznej lub zadawaniu cierpień moralnych osobie pokrzywdzonej w celu jej udrczenia, poniżenia lub dokuczenia albo wyrządzenia jej innej przykrości, bez względu na rodzaj pobudek. Przez znamie "znęca się" należy rozumieć różnorodne zachowania sprawcy, np. zadawanie cierpień fizycznych lub psychicznych. Znęcanie się fizyczne polega natomiast na zadaniu bólu fizycznego, np. pobicie, znęcanie psychiczne zaś polega na lżeniu, poniżaniu, wyszydzeniu, straszaniu, niszczeniu rzeczy.

Trzeba także podkreślić, iż przestępstwo znęcania się zostało w kodeksie skonstruowane jako zachowanie z reguły wielodziałaniowe. Pojęcie znęcania się w podstawowej postaci ze swej istoty zakłada bowiem powtarzanie przez sprawcę w pewnym przedziale czasu zachowań skierowanych wobec pokrzywdzonego. Zatem, poza szczególnymi przypadkami, dopiero pewna suma tych zachowań decyduje o wyczerpaniu znamion przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. (postanowienie SN z 11 grudnia 2003 r., IV KK 49/03, KZS 2004, z. 7-8, poz. 23; wyrok SA w Białymstoku z 11 września 2014 r., II AKa 121/14, LEX nr 1602862).

Od strony przedmiotowej pojęcie znęcania oznacza zazwyczaj systematycznie powtarzające się zachowania złożone z jedno - lub wielorodzajowych pojedynczych czynności naruszających różne dobra, np. nietykalność ciała, godność osobistą. Całość tego postępowania określonego zbiorowo, którego poszczególne fragmenty mogą (aczkolwiek oceniane pojedynczo nie muszą) wypełniać znamiona różnych typów czynów zabronionych np. z art. 156, 157, 189, 190, 191, 216, 217, 288 k.k. stanowi jakościowo odmienny, odrębny typ przestępstwa. W pełni w tym względzie należy podzielić zapatrywanie Sądu Najwyższego: „Istota przestępstwa określonego w art. 184 § 1 k.k. [obecnie art. 207 § 1 k.k.] polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy, aniżeli na zwyczajnym znieważeniu lub naruszeniu nietykalności osoby pokrzywdzonej” (zob. wyrok z 6.08.1996 r., WR 102/96).

Sąd I instancji uznał, iż oskarżony nie wypełnił znamion czynu z art. 207 § 1 k.k. nie przedstawiając jednakże szerzej swojego stanowiska w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Natomiast dla Sądu Odwoławczego jest oczywiste, że Sąd I instancji pominął przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy część zeznań świadków, o których wyżej już była mowa, a które Sąd I instancji uznał za wiarygodne. Wylania się bowiem z nich – zwłaszcza z zeznań syna oskarżonego – obraz domu, w którym ojciec wydzieła matce pieniądze, chce kontrolować jej zachowanie, w tym możliwość podjęcia pracy, wywołuje pod wpływem alkoholu awantury, gdzie była prowadzona procedura niebieskiej karty, a ponadto oskarżony szarpie, popycha, poddusza, policzkuje, wyzywa pokrzywdzoną, jak również ośmiesza i wulgarnie odnosi się do dzieci, niszczy mienie w domu, jak również sprzęt np. telefony. Sąd I instancji nie odniósł się jednakże do powyższych okoliczności, jak również do treści tzw. niebieskich kart, które uznał za wiarygodne. Sąd I instancji nie uzasadnił w sposób właściwy dlaczego nie wziął pod uwagę okoliczności, które zostały ujawnione w zeznaniach i które wynikają z treści innych dowodów.

Sąd I instancji nie wyjaśnił w ocenie Sądu Odwoławczego w sposób wystarczający dlaczego zasadne było rozłożenie zachowania oskarżonego niejako na części i dokonanie prawnokarnej oceny poszczególnych jednostkowych zachowań, a nie dokonał całościowej, kompleksowej oceny zachowania oskarżonego. Jest oczywiste, iż przestępstwo znęcania składa się z szeregu takich jednostkowych zachowań, które dopiero oceniane całościowo dają pełny obraz działania oskarżonego. Konieczne jest wówczas ustalenie zamiaru sprawcy, który będzie decydujący przy decydowaniu o przypisaniu oskarżonemu popełnienia przestępstwa.

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy stanął na stanowisku, iż Sąd I instancji dokonał błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy i w efekcie orzeczenie Sądu I instancji nie zasługuje na akceptację.

Wobec stwierdzenia powyższych uchybień w toku postępowania Sąd Odwoławczy na mocy art. 437 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.